

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

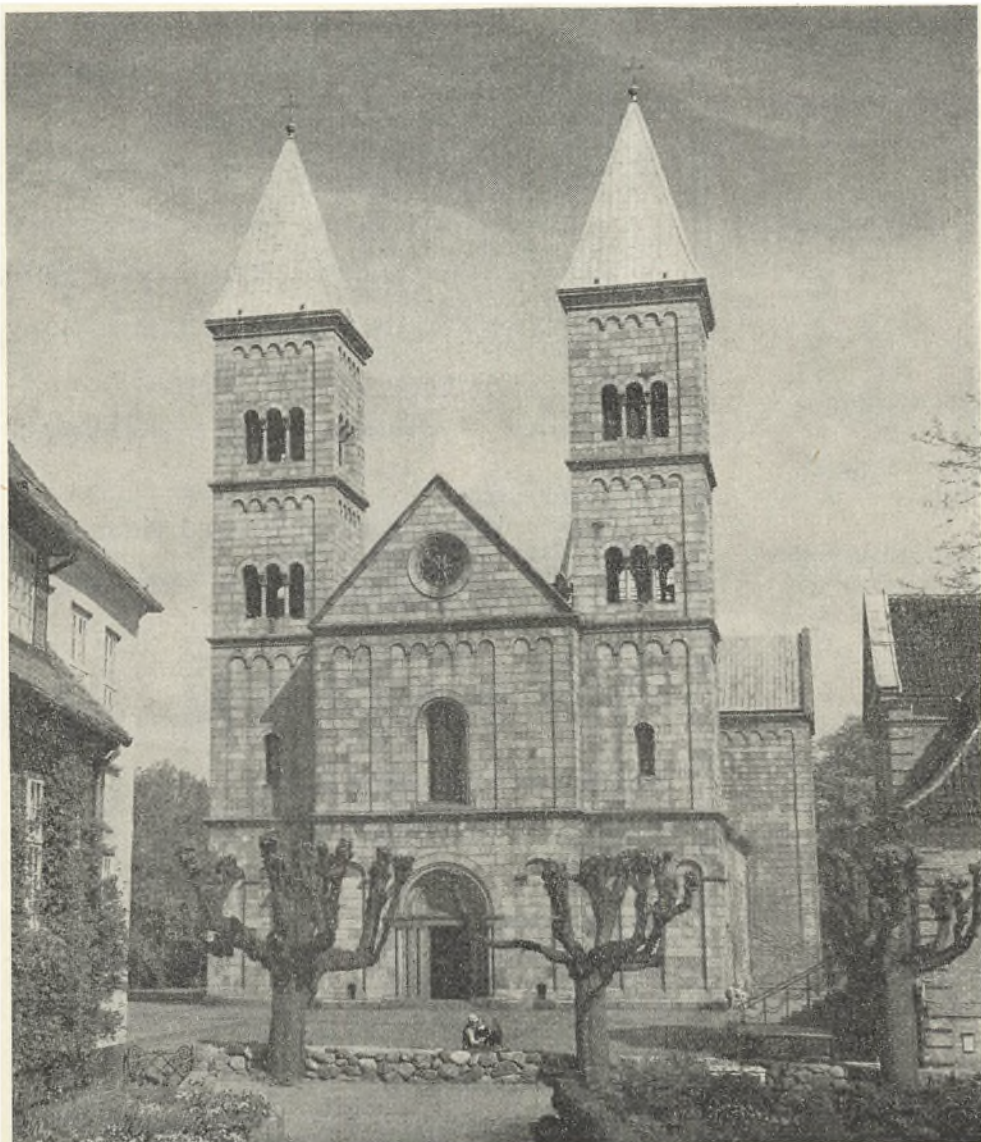
Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

April-Maj 1971

Nr. 171 - 30. årgang

Viborg Domkirke.

Medlemsblad
for
Dansk Slægtsgaardsforening

Redaktion:

Ib Paulsen
Carit Etlarsvej 32, 5000 Odense.
Telefon (09) 12 72 71

Artikler og billeder, læserbreve, juridiske spørgsmål og øvrige meddelelser til »Slægtsgaarden« sendes til redaktionen som forbeholder sig ret til at forkorte artikler og breve, som ønskes optaget i bladet.

Eftertryk efter ophavsretslovens bestemmelser.

☆

Annonceekspedition:

Agronom Hans Ballø,
Hybenvej 27, 5260 Hjallesø.
Tlf. (09) 12 94 73

Alle henvendelser om annoncer rettes til annonceekspeditionen.

☆

Trykkeri:

Andelsbogtrykkeriet i Odense.

☆

Distribution:

Klager over udeblivelse eller forsinkelse af bladet rettes til postvæsenet.

Henvendelse om ældre numre eller supplementsnumre og bilagsblade af »Slægtsgaarden« sker til annonceekspeditionen.

Dansk Slægtsgaardsforening

Oprettet 5. juli 1941

Lær af fortiden – Lev i nutiden – Virk for fremtiden

Landsbestyrelsen:

LANDSFORMAND: Gårdejer Chr. R. Christensen, MF (R), Badstrup, 5484 Uggerslev.

Tlf. (09) 85 11 49.

NÆSTFORMAND: Gårdejer Einer Petersen, Kikhavn, 3390 Hundested.

Tlf. (03) 33 71 49.

Gårdejer Jens Skau, (R) Nygård, 6533 Øster Lindet.

Tlf. (048) – 4 62 03.

Sognefoged, gårdejer Holger Grøntved, Mygdal, 9800 Hjørring.

Tlf. Uggerby (08) – 91 – 231.

Proprietær Bent Bjergskov, Rosenlund, 5350 Rynkeby.

Tlf. (09) 39 13 17.

Hofjærgermester Cederfeld de Simonsen, Erholm, 5560 Årup.

Tlf. (09) 43 10 91 (helst kl. 9–10).

Gårdejer H. Chr. Flytkjær, Rindom, 6950 Ringkøbing.

Tlf. (07) 32 03 72.

Forfatteren Salomon J. Frifelt, »Frifelt«, 6870 Ølgod.

Tlf. (05) 24 30 20.

Gårdejer Jens Bligaard, Oddense, 7861 Balling.

Tlf. (07) 58 21 11 – Oddense 11.

Gårdejer Harald Poulsen, Aspegård, 3752 Østerlars.

Tlf. Østerlars (03) – 998 – 30x.

Sognefoged, gårdejer N. Sehested Knudsen, Holmstol, 8883 Gjern.

Tlf. Gjern (06) – 87 41 11 – 19.

Sognefoged, gårdejer Chr. Thyboe, Kirkemosegaard, 8991 Spentrup.

Tlf. (06) 41 29 88 – 87.

Gårdejer Holger Buch Juul, Jærgaarden, Høllund, 7100 Vejle.

Tlf. (05) 86 50 21.

Gårdejer Erik Strange, Øverup, 4800 Nykøbing F.

Tlf. (03) 83 92 12.

(De tre førstnævnte udgør landsbestyrelsens forretningsudvalg.)

Udvalgsformænd:

Slægtsgaardsarkivet: Forfatteren Salomon J. Frifelt, »Frifelt«, 6870 Ølgod. – Tlf. (05) 24 30 20.

Bladudvalget: Proprietær Bent Bjergskov, »Rosenlund«, 5350 Rynkeby. – Tlf. (09) 39 13 17.

Sekretariat:

Agronom H. Balle, Hybenvej 27, 5260 Hjallesø.

Tlf. (09) 12 94 73. (Træffes bedst mandage og fredage kl. 9–13).

Kassererkontor og medlemsforhold:

Fru Inger Hansen, Risbro 23, 2650 Hvidovre.

Tlf. (01) 78 31 54. (Helst før kl. 8).

Postgironummer 8 31 42.

Slægtsgaardsarkivet:

Adresse: Birketinget 6 A.III. 2300 – København S.

Tlf. (01) 58 76 02.

Ledere: Arkivarerne P. K. Hofmansen og genealog Annelise Alstrøm.
(Træffes på arkivet tirsdag og onsdag kl. 14–17).

Foreningens revision:

Statsautoriseret revisor Kr. Foged, Rosenvængets Sideallé 8, 2100 København Ø. – Tlf. Øbro (01) 92 – 30 og Øbro (01) 92 – 5000.

ÅRSMØDET I VIBORG

5. og 6. juni 1971

SLÆGTSGAARDFORENINGENS årsmøde holdes i år i Viborg lørdag den 5. og søndag den 6. juni.

Foreningens medlemmer med nærmeste familie indbydes herved til årsmødet.

Udenforstående, som ikke er medlem af foreningen og ikke har nær tilknytning til gård og slægt, kan ikke deltage i årsmødets arrangement. (i tidligere år har der været tilmeldt flere end hotelplads og lokaleforhold betingede, således at der måtte sendes afbud til de sidst tilmeldte).

Nye medlemmer, som indmeldes i foreningen inden 15. maj, får mulighed for at deltage i årsmødet.

Mødet åbnes lørdag eftermiddag kl. 14,00 og alle deltagerne – både herrer og damer – overværer aflæggelsen af beretningerne om foreningens opgaver og virksomhed, og den påfølgende drøftelse af aktuelle slægtsgårdsproblemer.

Hjemmene og slægternes fortid og fremtid angår både den ældre og den yngre generation, og det forventes, at de, der kan, tager nogle af slægtens unge med, og at så mange som muligt overværer det indledende eftermiddagsmøde, hvor de bestræbelser, der gøres for at bevare samhørigheden mellem hjemmene, jorden og de unge slægted i fremtiden, vil blive omtalt, og slægtsgårdsarkivets arbejde med at udforske og samle gårdenes og slægternes historie bliver belyst.

Med god bistand af slægtsgårdsfolk og egnskynlige medhjælpere har man bestræbt sig for at lægge årsmødet således tilrette, at deltagernes tid og økonomi ikke belastes mere end nødvendigt.

Indmeldelse sker på den andet sted i bladet værende indmeldelsesblanket, som er trykt med genpart til eget brug.

Deltagere, der ønsker befordring med bus under egnsudflugten søndag den 6. juni, kan bestille busbillet og lade egen vogn stå i Viborg, ligesom de der kommer til mødet med tog eller anden befordring, kan få busbefordring, hvis det ønskes.

Deltagere fra amskredse, som ankommer til mødet i turistbus, skal ikke bestille busbillet på indmeldelsesblanketten.

Medlemmer, der eventuelt ikke kan deltage i årsmødet før søndag den 6. juni, bedes også indsende indmeldelsesblanketten og betale frokostbillet (punkt 2) og fællesudgifter (punkt 4).

Frokostanretningen og opdækningen til antallet af deltagere på restaurant »Palæ« er forudbestilt, og kun de der har fået frokostbillet tilsendt, kan få adgang til spisesalen.

Ligesom ved de seneste årsmøder begrænses deltagerantallet. Alle deltagerne skal være indmeldt til årsmødet og have billetter tilsendt. Indmeldelsesfristen er senest den 15. maj.

I tilfælde af sygdom eller anden forhindring efter indmeldelsen bedes framelding sendt til foreningens kontor senest den 28. maj af hensyn til afbestilling af hotelværelse og middags- og frokostkuverter, således at det indbetalte beløb kan refunderes.

MØDEPLAN:

Lørdag den 5. juni.

Kl. 14 prc. Årsmødet åbnes på restaurant »Palæ«.

DAGSORDEN:

1. Valg af dirigent og protokolfører
2. Formanden aflægger beretning
3. Beretning om slægtsgårdsarkivet
4. Beretning om medlemsbladet »Slægtsgaarden«
5. Beretningerne drøftes
6. Fremlæggelse af regnskab og budget til beslutning
7. Valg af et medlem til hovedbestyrelsen fra Syd-Sjælland i stedet for afdøde *Henry Hansen*, Gerdrup
8. Valg af revisor
9. Mødested for årsmødet 1972
10. Eventuelt

Kl. 16 Mødet ventes sluttet.

I tilslutning til mødet er der kaffebord.

Kl. ca. 16 foretages en kort spadseretur i Viborg Domkirkes omgivelser. I domkirken bliver Joachim Skovgaards kalkmalerier forevist og omtalt. Der bliver også lejlighed til at se den nærliggende Søndre Sogns kirke (Sortebrødre Klosterkirke) som er fra 1200 tallet. Altertavlen er et pragtfuldt billedskærerarbejde fra ca. 1520. Der aflægges besøg ved kongehyldningsmonumentet i anlægget ved domkirken.

Kl. 18,45 middag på restaurant »Palæ« og derefter selskabeligt samvær.

Søndag den 6. juni

De indlogerede bør bestille morgenbordet dækket til aftalt tid.

Kl. 8,30 præcis morgenandagt for årsmødedeltagerne i Viborg Domkirke ved en af kirkens præster.

Kl. 9,15 køres ad Skive Landevej til slægtsgården »Vordegaard« ved Hjarbæk Fjord, hvor gårdejer *Olaf Villumsen* omtaler gårdens historie og fremviser gården og den gamle borgplads med rester af voldgrave (iflg. historiske oplysninger menes Vordegaard at have tilhørt Erik Glippings kammer-svend, Rane Johnsen).

Kl. ca. 10,15 fortsættes turen gennem Kvols langs Hjarbæk Fjord over Virksund og derfra mod syd til »Lynderupgaard«, som ejes af godsejerne *Jens Kiølsen* og *Kield Kiølsen*. Lynderupgaards hovedbygning med voldsted og grave, som er Nørre-jyllands mest maleriske og ældste herregårdsbygning af bindingsværk, vil blive omtalt og forevist. Godset Lynderupgaard har været i slægten Kiølsens eje i flere generationer.

Kl. ca. 12,00 køres fra Lynderupgaard til Viborg. Kl. 12,30–14,00 spises frokost på restaurant »Palæ«.

Kl. 14,00 fortsættes udflugten ud af byen ad hovedvej 16 til Asmildkloster Landbrugsskoles nyopførte avlsgård »Vansøgaard« ca. 10 km nord-øst for Viborg. Landbrugskoleforstander *Øvle Spanner* omtaler og fremviser gården. Derefter køres til Asmildkloster Landbrugsskole, hvor forstander Spanner fortæller om skolens historie og virksomhed.

Efter fremvisning af landbrugsskolen samles årsmødedeltagerne i haven, hvor årsmødet slutes kl. ca. 16.

De tidspunkter, der er opgivet for ankomst og afgang fra årsmødeudflugtens besøgssteder, er en køreplan som søges gennemført bedst muligt. Den samlede vejlængde der gennemkøres den 6. juni, bliver 75–80 km.

H. B.

Viborg - Jyllands gamle kongeby

NÅR MAN hører ordet *Viborg*, tænker man uvilkårligt også på ordet *domkirke*. – Viborg by og Viborg Domkirke er nært forbundne og har været det gennem mere end 800 år.

Hvadenten man kommer fra nord, øst, syd eller vest, ser man på viden afstand Viborg Domkirkes to monumentale tårne over byens tage. – Med dette smukke synsindtryk bydes man velkommen til byen, hvor Dansk Slægtsgaardsforening holder årsmøde i 1971.

At Viborg er en gammel by er velkendt, måske er den landets ældste. Arkæologerne har netop ved udgravninger bevist, at der var bymæssig bebyggelse i Viborg allerede i 700-tallet.

Magister Christen Erichsøn erklærer omkring år 1700 i sin bog »Viborg Byes Beskrivelse«, at det »kand beviises med kraftige Argumenter, at Viborg er og har været dend fornemmeste Kiøbsted i dend gandske Jydland«. Magister Erichsøn anfører bl. a., at Kong Dan, den første konge i Danmark, blev hyldet og kåret i Viborg. Desværre brændte Christen Erichsøns vældige bunker af dokumenter og afskrifter ved en kæmpebrand i Viborg i 1726. Herved gik mange skriftlige beviser for Viborgs ælde tabt, men gennem arkæologernes forskningsarbejde fravristes jorden nogle af Viborgs gamle hemmeligheder.

Viborg har en lang og spændende fortid. Alle-

Viborg Domkirkes indre.

rede navnet fortæller noget herom. Viborg hed tidligere »Viberga«, som betyder det hellige bjerg, og forskerne mener, at folk fra hele Jylland samlede her for at tilbede deres guder.

Forsøgte vore forfædre at ramme Jyllands geografiske midtpunkt til dette formål? – En kendsgerning er det, at netop dette punkt ligger blot 10 km vest for Viborg (ved Viborg-Holstebro-landevejen).

Når folket drog til gudeviet i Viborg – fra nære og fjerne egne – var det praktisk at benytte lejligheden til at afgøre tvistigheder og stridsspørgsmål, og det såkaldte ting opstod.

Hvor mennesker samles, foregår der handel og bosætning og derved er byudviklingen fremkommet i ældgammel tid.

Den store gamle hærvej udgik fra Viborg. Ad denne tusindårige trafiklinie og handelsvej gennem Jylland, som fører gennem landskaber med høje fra bronzealderen og runesten fra vikingetiden og forbinder Nordjylland med Slesvig og knytter forbindelsen til fjerne steder ud over Europa, er Viborg kommet i kontakt med nære og fjerne egne beboere og forskellige befolkningslag.

Efter kristendommens indførelse i Danmark blev byen bispe- og kongeby. Fra Knud den Stores tid (1018–1035) til det 16. århundrede blev danske konger hyldet af folket på landstinget i Viborg. Statuen af dronning Margrethe og hendes nevø, Erik af Pommern på domkirkepladsen minder herom. I 1000 tallet på Knud den Stores tid blev rigets mønter præget i Viborg. Det var på Asmild Kloster ved Sønderø, at biskop Gunnar i 1200 tallet arbejdede på Jyske Lov.

Viborg var et vigtigt center for den katolske kirke, domkirkens opførelse blev påbegyndt ca. 1130 og menes fuldendt i 1169.

Det var i Viborg Hans Tausen i 1520'erne prædikede det lutherske evangelium, da reformationen begyndte, og der oprettedes en evangelisk præsteskole på stedet i 1526.

På landstinget i Viborg er der gennem århundreder afsagt domme og vedtaget love af vidtrækkende betydning for riget.

Fra middelalderen og helt op til begyndelsen af 1800 tallet har Viborg tillige været skueplads for det såkaldte »Snapsting«, som var et marked af betydeligt format, hvorved der udover tinghandlinger og varehandel blev handlet med grunde og huse, betalt gæld og renter, arrangeret og indgået ægteskaber, trukket tænder ud, set på skuespil, danset og festet og meget andet.

Gennem årene er Viborg blevet hærget af mange brande. Den mest omfattende storbrand lagde næsten hele byen øde i 1726. Det var et hårdt slag for Viborg, som derefter stagnerede i mange år. Men den rejste sig påny, parat til at virke for fremgang og trivsel. Ved besøget i Viborg i den dejlige junitid vil det opleves, at det ikke er en død

by, der blot lever på fortids minder, men en levende og aktiv by, der lever *med* sin rige fortid.

Viborg er en by i udvikling. Byen danner ramme om amtsforvaltning, bispesæde, »Det danske Hedeselskab«, Vestre Landsret, kreditforening, statshospital, Landsarkiv for Nørrejylland, »Prinsens Livregiment«, og foruden de kommunale skoler et gymnasium, handels- og teknisk skole samt landbrugsskole og gymnastikhøjskole. Viborgs gode centrale beliggenhed har også bevirket, at en omfattende industri er vokset frem i og omkring byen.

Viborg bys og omegns mange historiske minder og seværdigheder er omtalt med vejledende oplysninger i Viborg Turistforenings brochure. Yderligere oplysninger om byen og egnen gives gerne på Viborg Turistkontor (overfor domkirken).

Velkommen til årsmøde i Viborg.

Økonomi - Kultur

I DEN senere tid har der navnlig fra kulturelt hold været røster fremme, der indtrængende har advaret mod dansk tilslutning til Fællesmarkedet, idet man har ment, at dansk kultur kunne tage skade af den nære tilslutning til de europæiske lande, dette vil medføre.

Man kan godt forstå denne ængstelse, for vi kommer her ud for en ny tilstand, som vi ikke har prøvet på samme måde før, og i vor kultur har vi en skat, som vi så sandelig må værne om.

Spørgsmålet er jo så, hvad der vil være farligst for vor kultur. Man har sagt, at der er en vis vekselvirkning mellem økonomi og kultur. Og det er vist rigtigt, men det er tillige sådan, at al kultur hviler på en sund økonomi. Når man betænker, hvorledes danskheden hævdede sig i Sønderjylland under femoghalvtres års fremmedherredømme, vil vist ingen bestride, at hovedstyrken i denne grænsekamp kom fra de gode og velfunderede danske bøndergårde i landsdelen. Havde vi ikke haft dem, er det svært at se, hvordan kampen skulle være klaret.

Derfor er det fristende at drage den linie, at skal vor kultur have gode kår i fremtiden, må vort land først og fremmest sikre, at økonomien er i orden. Man priser Det kongelige Teater som et kulturcentrum af virkelig værdi. Jeg er i høj grad enig. Men hvad var det hele værd, hvis ikke staten hvert år kunne øse et stort antal millioner i kulturforetagendet? Skal vi tro de folk, der færdes derinde, ville det i hvert fald stå sløjt til.

Uanset om man mener, at lyksalighederne ved tilslutning til Fællesmarkedet fra visse sider i høj grad overvurderes, må man dog gøre sig klart, at

hvis Danmark står alene eller omtrent alene uden for de bærende europæiske landes fællesskab, vil vi få overordentligt store vanskeligheder at slå med. Selvom vi støtter os til et samlet Skandinavien, vil det dog kun være en tyvendedel af det Europa, der har bl. a. England som medlem.

Mon kulturfolkene virkelig har tænkt over, hvad dette vil betyde for dansk kultur? Det er jo ikke erhvervsfolk alene, der søger ud. Også kulturens fanebærere har jo let ved at finde steder, hvor de på behageligste måde kan udføre deres gerning.

SPØRGSMÅLET er jo imidlertid, om dansk kultur vil tage skade ved samarbejdet. Vi har jo altid været vant til at få kulturel fornyelse syd fra lige fra Ansgar til Luther og vore østrigske komponister. Og ingen ville vist idag undvære denne kulturpåvirkning eller ønske, at vi i fremtiden skulle være os selv nok. Men selvom vi fik påvirkning syd fra, formåede den dog aldrig at ødelægge den vældige danske sangskat, som ikke mindst højskoleangbøgen repræsenterede.

Og hvordan er det så gået i dag?

Ja, når vi ser væk fra mandag-morgentimerne

og nogle få andre, er det just ikke danske sange der lyder i radioen. Det er såmænd heller ikke de tyske. Det er, hvad der kommer til os over Atlanterhavet, måske nok noget stort og nyt, men også noget, som ikke altid har alt for meget med kultur at gøre. Jeg havde nær sagt: Tværtimod.

Dansk kultur og dansk sprog kan være i fare, fordi vi snobber for snart sagt alt, hvad der er fremmed, og det er der grund til at være på vagt overfor.

Jeg tror ikke, det medfører nogen stor fare, at vi i takt med tiden søger en udvikling, der kan bringe os deltagelse i de økonomiske fremskridt i Europa. Derimod kan det betyde en umådelig fare at blive tilbagestående.

Vi må gøre os klart, at enten må vi være med i udviklingen eller også bliver vi ladet tilbage. At tro at de nuværende forhold kan opretholdes vil være selvbedrag. I øvrigt må man fyldes med betænkelighed, når vi ved, at de nuværende forhold har medført, at danske virksomheder til milliardværdier i de senere år er gået over på fremmede hænder, hvad enten de er svenske eller amerikanske.

C. R. C.

RENTESIKRINGSLOVEN

I SIDSTE nummer af Slægtsgaarden redegjorde jeg for det foreløbige forlig angående en vidtgående revision af den eksisterende jordlovgivning. Og selvom lovene på nærværende tidspunkt endnu ikke er færdigbehandlede, er man nu nået så vidt, at det tør betragtes som givet, at lovene i alt væsentligt bliver gennemført i den aftalte form.

Tilbage er loven om rentesikring for landbrugsbyggeri.

Efter forslaget ydes der statsgaranti for en del af renten ved opførelse af staldbygninger til kvæg og svin for en opførelsessum af mellem 20.000 og 400.000 kroner.

Tilskuddet ydes med et beløb, der på årsbasis beregnes som en procentsats af investeringsudgiften svarende til forskellen mellem 6½ pct. og den effektive rente af 30-årige kreditforeningsobligationer dog højst 5 pct. Sagt på andet dansk betyder det, at der for et omkostningsbeløb på indtil 40.000 betales et rentetilskud på indtil 5 pct. årligt i 5 år, hvorefter tilskuddet aftrappes med ½ pct. årligt og bortfalder efter ialt 10 år. Og tilskuddet ydes, enten man selv finansierer byggeriet eller låner pengene.

Rentetilskuddet reguleres for hvert år og udgør med den rentehøjde, der eksisterede ved lovforslagets fremsættelse 4,8 pct. Et tvivlsspørgsmål synes

nu også afklaret derhen, at låntagere, der køber obligationer til byggeriets gennemførelse i hele perioden får tilskud i forhold til den kurs, der eksisterede ved obligationskøbet.

Byggeriet må ikke påbegyndes, før tilsagn om tilskud foreligger. Dog kan investeringer, der er påbegyndt efter 4. marts 1971 og til et nærmere fastsat tidspunkt i forbindelse med forslagens vedtagelse opnå støtte. Her rører vi ved et ømt punkt, idet mange landmænd, der har påbegyndt staldbyggeri f. eks. i 1970 gerne ville være med. Men her synes lovgivningsmagten i hvert fald på nærværende tidspunkt at være ubøjelig.

Udgifterne afholdes af landbrugets dispositionsfond – altså af de almindelige statsbevillinger til landbruget – med indtil 30 mill. kr. årligt.

Loven træder efter forslaget i kraft 1. juli 1971 og skal optages til revision senest 1973–74.

Der kan være delte meninger om det rigtige i denne lov, men det er i hvert fald helt givet, at den rører ved et meget ømt punkt i landbrugets økonomi. Man er jo interesseret i et sundt og tidssvarende produktionsapparat, men dette skulle jo til gengæld ikke forcere produktionen ud over de eksisterende afsætningsmuligheder.

C. R. C.

Klip her!

Indmeldelse

til

Dansk Slægtsgaardsforenings årsmøde

i Viborg den 5. og 6. juni 1971.

Indsendes til Slægtsgaardsforenings kontor, Hybenvej 27, 5260 Hjallese.

A. Følgende deltagere anmeldes (skriv tydeligt, helst blokbogstaver).

Navn	Stilling	Bopæl	Postadresse (m. nr.)

(Indmeldelse kan kun ske skriftligt. Kun adgang for indmeldte, som får billetter tilsendt.)

B. *Hotelophold i Viborg.*

Med hensyn til hotelophold er der ved bistand af Turistforeningen i Viborg reserveret hotelværelser til ca. 180 mødedeltagere. Værelserne, som er forskelligt udstyret, har forskellige priser. Enkeltværelsernes antal er begrænset.

Som følge heraf er det ordnet således, at de reserverede værelser kun kan bestilles af mødedeltagerne gennem Slægtsgaardsforeningen indtil indmeldelsesfristens udløb den 15. maj ved udfyldning af nedenstående bestillingsrubrik.

Mødedeltagerne ordner selv betalingen for hotelophold søndag morgen.

Prisen for hotelværelser indeles i følgende grupper:

Gruppe A: Betaling pr. seng ca. 20–26 kr.

Gruppe B: Betaling pr. seng ca. 27–34 kr.

Gruppe C: Betaling pr. seng ca. 35–42 kr.

Bestilling på hotelværelser:

	Antal enkelt v.	Antal dobbelt v.	Værelsesgruppe her skrives A, B eller C
Natten mellem 5. og 6. juni			
Natten mellem 6. og 7. juni			

Hotelophold vil derefter blive anvist mødedeltagerne så vidt muligt i henhold til den ønskede prisgruppe og i den rækkefølge indmeldelserne indgår. – De, der evt. ønsker det, kan bestille værelse for natten mellem 6. og 7. juni.

Genpart, som deltagerne beholder

Indmeldelse

til

Dansk Slægtsgaardsforenings årsmøde

i Viborg den 5. og 6. juni 1971.

A. Følgende deltagere anmeldes (skriv tydeligt, helst blokbogstaver).

Navn	Stilling	Bopæl	Postadresse (m. nr.)

(Indmeldelse kan kun ske skriftligt. Kun adgang for indmeldte, som får billetter tilsendt.)

B. *Hotelophold i Viborg.*

Med hensyn til hotelophold er der ved bistand af Turistforeningen i Viborg reserveret hotelværelser til ca. 180 mødedeltagere. Værelserne, som er forskelligt udstyret, har forskellige priser. Enkeltværelsernes antal er begrænset.

Som følge heraf er det ordnet således, at de reserverede værelser kun kan bestilles af mødedeltagerne gennem Slægtsgaardsforeningen indtil indmeldelsesfristens udløb den 15. maj ved udfyldning af nedenstående bestillingsrubrik.

Mødedeltagerne ordner selv betalingen for hotelophold søndag morgen.

Prisen for hotelværelser indeles i følgende grupper:

Gruppe A: Betaling pr. seng ca. 20–26 kr.

Gruppe B: Betaling pr. seng ca. 27–34 kr.

Gruppe C: Betaling pr. seng ca. 35–42 kr.

Bestilling på hotelværelser:

	Antal enkelt v.	Antal dobbelt v.	Værelsesgruppe her skrives A, B eller C
Natten mellem 5. og 6. juni			
Natten mellem 6. og 7. juni			

Hotelophold vil derefter blive anvist mødedeltagerne så vidt muligt i henhold til den ønskede prisgruppe og i den rækkefølge indmeldelserne indgår. – De, der evt. ønsker det, kan bestille værelse for natten mellem 6. og 7. juni.

Klip her!

C. *Betaling.*

Til udgifterne vedrørende måltider, evt. befordring med bus på udflugtsturen m. m. indbetales forud for årsmødet til konsulent *H. Balle*, Hybenvej 27, 5260 Hjallesø, et beløb udregnet efter udfyldning af nedenstående skema. Det bemærkes, at udgifterne til post 4 skal betales af alle mødedeltagerne, da den indeholder mange forskellige udgifter ved mødets arrangementer.

	Antal deltagere	Pris pr. deltager kr.	Ialt kr.
<i>Første dag, 5. juni:</i>			
1. Middag på restaurant »Palæ« (inclusive kaffe, moms og betjening)		29.00	
<i>Anden dag, 6. juni:</i>			
2. Frokost på restaurant »Palæ« (inclusive moms og betjening)		16.50	
3. Busbillet til udflugt på Viborgegnet		12.00	
4. Betaling for alle mødedeltagere omfattende fælles mødeudgifter, turistservice, entre, musik, tryksager m. m.		16.50	
Ialt kr.			

Beløbet betales samtidig med indmeldelsen pr. { Postgiro 13 18 08
(understreg hvilket) { Postanvisning
Check

D. *Bemærkninger:*

Denne blanket sendes **senest den 15. maj** i fuldstændig udfyldt stand til konsulent *H. Balle*, Hybenvej 27, 5260 Hjallesø.

Beløbet (udfyldt i henhold til skemaets udfyldning ovenfor) indbetales til samme adresse, enten pr. giro nr. 13 18 08 eller pr. postanvisning eller check.

I tilfælde af sygdom eller anden forhindring efter indmeldelse bedes afmelding sendt senest 28. maj af hensyn til afbestilling af hotelværelse m. m., således at det indbetalte beløb kan refunderes.

Deltagerne får nogle dage før mødet tilsendt meddelelse fra turistkontoret i Viborg om på hvilket hotel eller sted de indlogeres og fra konsulentkontoret sendes billetter til de skemaposter, som er udfyldt, samt brochurer og deltagerliste.

I skemaet er anført hvad de enkelte priser omfatter. Drikkevarer og kaffe efter frokosten betales ekstra.

Da antallet af årsmødedeltagere er begrænset af hensyn til mulighed for hotelophold, noteres deltagerantallet i den rækkefølge de indsendes.

Hvis indmeldelsestallet overstiger pladsmulighederne, får de sidst tilmeldte omgående meddelelse derom og indbetalingen returneres.

Af hensyn til de uregelmæssigheder for sent indkomne tilmeldelser giver anledning til, kan der ikke regnes med årsmødedeltagelse ved indmeldelse pr. brev eller telefon efter 15. maj.

C. *Betaling.*

Til udgifterne vedrørende måltider, evt. befordring med bus på udflugtsturen m. m. indbetales forud for årsmødet til konsulent *H. Balle*, Hybenvej 27, 5260 Hjallesø, et beløb udregnet efter udfyldning af nedenstående skema. Det bemærkes, at udgifterne til post 4 skal betales af alle mødedeltagerne, da den indeholder mange forskellige udgifter ved mødets arrangementer.

	Antal deltagere	Pris pr. deltager kr.	Ialt kr.
<i>Første dag, 5. juni:</i>			
1. Middag på restaurant »Palæ« (inclusive kaffe, moms og betjening)		29.00	
<i>Anden dag, 6. juni:</i>			
2. Frokost på restaurant »Palæ« (inclusive moms og betjening)		16.50	
3. Busbillet til udflugt på Viborgegnet		12.00	
4. Betaling for alle mødedeltagere omfattende fælles mødeudgifter, turistservice, entre, musik, tryksager m. m.		16.50	
Ialt kr.			

Beløbet betales samtidig med indmeldelsen pr. { Postgiro 13 18 08
(understreg hvilket) { Postanvisning
Check

D. *Bemærkninger:*

Denne blanket sendes **senest den 15. maj** i fuldstændig udfyldt stand til konsulent *H. Balle*, Hybenvej 27, 5260 Hjallesø.

Beløbet (udfyldt i henhold til skemaets udfyldning ovenfor) indbetales til samme adresse, enten pr. giro nr. 13 18 08 eller pr. postanvisning eller check.

I tilfælde af sygdom eller anden forhindring efter indmeldelse bedes afmelding sendt senest 28. maj af hensyn til afbestilling af hotelværelse m. m., således at det indbetalte beløb kan refunderes.

Deltagerne får nogle dage før mødet tilsendt meddelelse fra turistkontoret i Viborg om på hvilket hotel eller sted de indlogeres og fra konsulentkontoret sendes billetter til de skemaposter, som er udfyldt, samt brochurer og deltagerliste.

I skemaet er anført hvad de enkelte priser omfatter. Drikkevarer og kaffe efter frokosten betales ekstra.

Da antallet af årsmødedeltagere er begrænset af hensyn til mulighed for hotelophold, noteres deltagerantallet i den rækkefølge de indsendes.

Hvis indmeldelsestallet overstiger pladsmulighederne, får de sidst tilmeldte omgående meddelelse derom og indbetalingen returneres.

Af hensyn til de uregelmæssigheder for sent indkomne tilmeldelser giver anledning til, kan der ikke regnes med årsmødedeltagelse ved indmeldelse pr. brev eller telefon efter 15. maj.

Tanker om PENGE

Redaktør *Jeff Nielsen* har skrevet denne artikel betegnet »Penge« i Morgenavisen *Jyllands-Posten*, her gengivet med tilladelse fra forfatter og avis.

TIKRONEN i tegnebogen er mere værd end det papir, den er trykt på. Og grunden hertil er ene og alene, at vi alle tror på, at den er mere værd. Vi har tillid til, at købmanden vil tage imod den som betaling for varer. Vi accepterer at få pengesedler udbetalt for vort arbejde, fordi vi venter at kunne betale andre med dem siden hen.

Vi er enige om at bruge pengene til at betale hinanden med. Derfor virker systemet. Ingen garanterer deres værdi. Vores tillid til dem afhænger derfor i sidste ende af tilliden til vort økonomiske system og til de myndigheder, der står for den økonomiske politik.

I den forbindelse har det mindre betydning at mønter og sedler er gjort til lovlige betalingsmidler. D. v. s. at det er bestemt ved lov, at alle kan frigøre sig for en gæld ved at betale beløbet i sedler eller mønter. Og omvendt er sedler og mønter også tvungne betalingsmidler, fordi en kreditor ikke kan undslå sig for at modtage betalingen på denne måde.

Der er dog sat grænser for, hvor stort et beløb man er tvunget til at modtage i mønter. Det nytter således ikke at møde op på posthuset og insistere på at betale en regning på 350 kr. med 35.000 enører.

Hvis pengene ikke eksisterede

Eksisterede penge ikke, havde vi ingen fælles værdimåler for de varer og tjenester, vi udveksler med hinanden. Vi måtte derfor bytte med hinanden efter udviklede regler og overenskomster som f. eks. – Klipper du mig, får du en pose æbler.

Det er en så liden effektiv metode, at selv primitive samfund hurtigt har fundet sig én eller anden form for penge. Perler, ravstykker og stenøkser er eksempler på penge fra ældre tider, og i moderne tid brugte man i Tyskland umiddelbart efter 2. verdenskrig cigaretter som penge. I mangel af tillid til pengene i omløb blev varers pris omregnet i cigaretter på samme måde, som tyskerne i dag regner dem ud i mark.

Men almindeligvis fandt man hurtigt på at bruge metaller. Jern og kobber og især de ædle metaller sølv og guld har været brugt. Metallet blev stykket ud i mønter og indholdet af sølv og guld

var afgørende for deres værdi. Metal har den gode egenskab som penge, at det ikke fylder så meget, at det kan deles efter forgodtbefindende.

For danskeren omkring år 1000 var vægten et lige så karakteristisk tilbehør som sværdet. Den blev brugt til at veje sølv og guld med. Det kunne være mønter sydfra – byzantiske, arabiske og tyske – men det var også almindeligt at gå omkring med sin kontante beholdning i form af en guld- eller sølvtråd om håndleddet, som der blev nappet af, når der skulle betales. Hvis ikke mønten, man havde, passede til beløbet, der skulle betales, klippede man et hjørne af den. Det var den tids metode at veksle på.

Svend Tveskæg foregangsmand

Den første danske mønt blev slået af Svend Tveskæg, og fra omkring 1100 ligger det danske møntvæsen i faste rammer. Kongen alene havde retten til at lade slå mønt.

Der skelnes mellem hovedmønt og skillemønt. Hovedmønten indeholdt metal efter sit pålydende. Skillemønt havde et mindre pålydende og skulle bruges i den daglige omsætning. Der var derfor ingen grund til, at den skulle indeholde lige så meget sølv, som den lød på.

Denne skelnen mellem hoved- og skillemønt fristede gentagne gange danske konger i penge-trang til at slå et stort antal skillemønt og på denne måde skaffe sig en større mængde betalingsmidler, end hvis der blot blev udmøntet hovedmønt.

Det var som regel rustningsafgifter, der gav kongen lommestruer. Således også under den store nordiske krig, hvor Frederik 4. efter at have slået mange underlødige skillemønter gik skridtet videre og indførte den første danske pengeseddel. I en forordning fra 1713 hedder det:

Vi allernådigst har fundet for godt at lade indrette og autorisere visse sedler, hvilke lige så gyldige som rede penge skal antages og passere.

Men opfindelsen var en nødløsning, og i en forordning senere på året lover kongen at indløse sedlerne med lødige hovedmønt:

Så snart, næst den allerhøjeste Guds bistand, Vi se disse krigstroubler og besværlige konjunkturer til en god og bestandig fred forandret, Vi allernådigst ville være betænkte på sådanne midler at udfinde, hvorved alle autoriserede sedler igen af os allernådigst skal blive indløste.

Fra mønter til seddelpenge

Det skortede på tilliden til de nymodens sedler. Det blev påbudt, at de skulle være lovlige betalingsmidler, og der blev sat hårde straffe for at sætte prisen op, hvis betalingen blev foretaget i sedler. D. v. s. hvis sedlerne ikke blev taget til deres pålydende.

Sedlerne blev indløste. Men opfindelsen var for god til at blive glemt. Kurantbanken og senere nationalbanken blev seddeludgivere, og gennem to hundrede år er hovedmønten ganske langsomt blevet erstattet med papirpenge og underlødige skillemønter.

Til tider har det skortet endog særdeles meget på befolkningens tillid til det danske pengevæsen. Men det har hjulpet, at sedler en del af tiden kunne indløses med hovedmønt efter deres pålydende. Således under guldfoden fra 1875.

Guldfod betyder, at en krone svarer til en bestemt guldmængde, der lå helt fast. Møntloven fastsatte prisen på 1 kilo guld til 2480 kroner, svarende til 0,403 gram guld pr. krone. Der blev slået hovedmønt, ti- og tyvekroner af guld.

Guldindløseligheden blev suspenderet under 1. verdenskrig og igen i 1931 for ikke siden at blive indført igen. Vi har måttet acceptere og vænne os til at benytte papirlapper som penge, der rent stoffligt ikke er mere værd end en øletiket.

Men både under guldfod og papirfod virker systemet kun, hvis borgerne har tillid til pengevæsenet. Forskellen er blot, at under guldfod bevarer guldmønter en vis værdi på grund af deres guldhold, som efterspørges af juvelerer, tandlæger og industrien, mens papirpenge bliver totalt værdiløse eller kun bevarer en kuriositetens interesse.

Det pengeløse samfund undervejs

Penge omfatter i daglig tale kun sedler og mønter. Men skal man opgøre borgernes kasse, d. v. s. borgernes samlede betalingsmuligheder, må man også medregne indskud på postgiro og indskud i banker og sparekasser på anfordring, herunder mulighederne for at udskrive checks.

Netop checken er blevet mere udbredt som betalingsmiddel eller penge. Det er blevet taget som udtryk for, at vi er på vej mod det pengeløse samfund. Det er rigtigt i den forstand, at sedler og mønter benyttes i en mindre andel af de samlede betalinger. Men det er forkert i den forstand, at checks – vel at mærke med dækning bag – kun er en anden og mere avanceret form for penge.

Og det vil blive endnu mere avanceret. Dataskiner vil registrere og foretage betalinger ved overførsler fra en konto til en anden, mens sedler og mønter vil blive henvist til kun at blive benyttet i en snæver vending som f. eks. søndag aften ved cigaretautomaten.

Dette må dog tages med forbehold. Teknisk set er der intet til hinder for, at man fra cigaretautomaten kan komme i direkte kontakt med en datamaskine, som kan identificere kunden ved hjælp af stemmen eller et kontrolnummer, se efter på kundens konto, om han er likvid, og foretage en afgørelse om kunden skal stå tilbage med en utilfredsstillet tobakshunger eller om der kan lukkes en pakke cigaretter ud.

Jeff Nielsen

DØDSFALD

Fru *Julie Rask*, gift med gårdejer N. Kr. Rask, Egelund ved Gamby på Fyn er død efter lang tids sygdom, 73 år gammel.

Julie Rask var igennem en lang årrække medarbejder ved Slægtsgaardsbladet, kendt bl. a. for sine artikler om gamle lægeurter. Hun var i det hele taget en stærkt engageret kvinde i bevarelsen af gammel bondekultur og havde indrettet den gamle slægtsgårds store have med forskellige afdelinger, derunder én omfattende gamle lægeurter. Også inden døre satte de to ægtefællers sans for fortidsmindet sig smukke spor. N. Kr. Rask er nært beslægtet med sprogforskeren Rasmus Rask, hvis mor blev gift ind på Egelund og vant ry som »klog kone«. Til ejendommen er knyttet et lille, fint museum omfattende minder fra sprogforskerens tid og gården i det hele taget.

Julie Rask havde et snævert samarbejde bl. a. med Folkemindesamlingen, hun var specialist i brygning af gammeltøl, og Nationalmuseet optog film af dette arbejde. Selv skrev Julie Rask en lang række tidsskriftartikler om fynske folkeminder.

Vi vil savne hende som medarbejder.

Red.

Kirkestolene

Af *Kirstine Hofmansen*

DET sidste klokkeklemt var forstummet. Der blev så stille, efter at de mange bryllupsgæster havde forladt kirken. Yderdøren stod endnu åben og peb på sine hængsler, da vinden bar lige imod. Af og til hørtes en fjern lyd af snak og latter ude fra kirkegården; men også denne døde hen. Og efter at lysene var slukket og pynten taget ned, var kirken atter overladt til sig selv.

En knirkende lyd fra en af de øverste kirkestole afbrød stilheden. Straks derpå en knirken fra den anden side, og atter knirkede det igen fra den første. Var det måske deres måde at tale på?

De øverste kirkestole regnede sig vel nok for de fornemste i kirken og ville måske med deres knirken minde de øvrige stole om, at her havde bruden og brudgommen siddet som så mange gange før. Og de øvrige stole skulle også vide, at heroppe havde herskaberne fra gården haft deres plads. Men den tid var jo forlængst forbi.

Her havde provstens og præstens døtre siddet som brud. – Ja, ja, knirkede det i en af stolene bagved. Du husker vel også fæstebøndernes døtre og senere dem fra alle de andre hjem ude i sognet. En anden stol brød ind. Den havde været kirkestol for en af de største gårde i sognet. Her havde de forskellige generationer siddet, når de skulle til kirke og alters, og her havde de siddet med deres små børn, når de skulle døbes. De kunne tro, det var store og fornemme folk, der havde siddet der som faddere, og det ene kendte navn blev remset op efter det andet. – Du glemmer sønnen, der skulle stå åbenbar skrifte. Sad han ikke også i familiestolen?, kom det fra en af sidestolene. Ved denne tiltale tabte familiestolen helt sit mæle.

Nu begyndte det at knirke i alle de andre stole, der havde været reserveret de forskellige gårde i sognet. De havde alle overværet meget, som de pralede med. Men alle havde de også været vidne til megen sorg. Alle disse tårer, der var fældet gennem årene i de forskellige kirkestole, når en kiste stod deroppe ved de øverste stole.

Det begyndte at knirke længere nede i stolerækkerne. De havde også deres at berette. De havde ikke været reserveret nogen særlig, men derved havde de lært så mange mennesker at kende. Der var nu dem langt ude i sognet, som havde de lange kirkeveje og ingen køretøjer ejede, men kom vandrende ad de sandede veje og stier i hvergarnskjolerne med sjaler og tørklæder på. De havde rigtig nydt hvilen i kirkestolene og var gerne efter gudstjenesten blevet beværtet hos gode mennesker inden hjemturen.

Der var ved at blive helt stille i kirken, da der lød et lille knirk fra en af de allernederste stole. – Hvad havde den vel at fortælle? Ja, det var ikke sådan så lige at berette. Men i den stol sad for mange år siden et ungt menneske, der havde tjeneste i en af gårdene, som lå langt fra kirken. En sommersøndag var han som så mange andre i kirken. Svedig og forpustet af varmen var han kommet i sidste øjeblik og satte sig så langt ind i kirkestolen, som han kunne komme. Mange hoveder havde trods salmesangen drejet sig mod den indtrædende, og et overbærende smil viste sig hos flere af dem. Af hvad grund vidste de vel næppe selv, men der var kommet den snak ud, at

han i den sidste tid var blevet – som de udtrykte sig – noget underlig, hvilket viste sig ved, at han var blevet tavs og indesluttet, men årsagen dertil kendte ingen.

Det unge menneske var kommet i tvivl om Guds tilgivelse, som han syntes gjaldt alle andre – kun ikke ham. Han betroede sig ikke til nogen, men med tiden måtte det vel have sat sit præg på ham.

Nu sad han her i kirken og hørte på prædiken uden at se op eller til nogen af siderne. Det var næsten, som om det hele gik ham forbi. – Da klang der en sætning gennem kirkerummet. »Der er ingen synder for stor for Gud«.

Han løftede hovedet og rettede sig, så det var lige ved, at kirkestolen knirkede. Forundret så han for første gang ud over de andre kirkegængere; men de sad alle ubevægelige og stive. Havde de ikke hørt, hvad præsten sagde. Var han den eneste, der havde hørt det?

Han så op mod præsten, men slutningen af prædiken gik ham forbi. Han havde hørt nok. En byrde var lettet.

Der hørtes ikke flere knirk fra kirkestolene. Måske havde de forstået, at denne sidste havde været vidne til noget af det største, der kunne ske i den gamle kirke.

Detalje af Skovgaards udsmykning.

BERTEL THORVALDSEN OG FYN

Af redaktør *Edvard Andersen*

BERTEL THORVALDSEN er en af Danmarks mest berømte sønner. I lighed med H. C. Andersen og Søren Kierkegaard har han opnået verdensberømmelse. De to i den litterære verden, han alene i kunstverdenen.

I år er det 200 år siden, han blev født, men lige klart stråler anerkendelsen fra alle lande i den vestlige kulturkreds.

200 års mindeåret fejres ved udstillinger, foredrag og publikationer. Særlig i København, der var hans fødeby, og i Rom, der var hans arbejdssted i de allerfleste af hans manddomsår.

Hundredevis af fremragende og skønne skulpturer er skabt af hans hånd og under hans vejledning. Det er glædeligt at konstatere, at hans værker også har fundet vej til Fyn, og at de her er bevaret med omsorg og kærlighed. Klenodier af vor verdensberømte landsmand værnes af fynske mænd og kvinder.

Hvilke arbejder har Bertel Thorvaldsen leveret til Fyn, og hvor er de i dag placeret?

To fine døbefonte fra hans værksted er stadig i brug ved dåbshandlinger. De står i Horne og Brahetrolleborg kirker. Fonten i Horne er kommet til kirken omkring 1810–12 samtidig med en ret stor og skøn marmovase eller urne. Fonten har lige siden opstillingen stået i korets nordlige side, medens vasen først i nyere tid er blevet opstillet på en firkantet sokkel i sydsiden. Museumsinspektør Bjarne Jørnæs, Thorvaldsens Museum, siger at vasens herkomst er usikker, men fhv. pastor H. Rasmussen, København, tidligere Horne, fortæller, at den er kommet til kirken samtidig med fonten og alt tyder på, at den er lavet af Thorvaldsen. Det fortæller traditionen, at såvel stil som materiale peger tilbage på Thorvaldsens værksted. Begge ting er gaver fra greveparret på Hvedholm.

Døbefonten i Brahetrolleborg Kirke er et kunstnerisk mesterværk af stor skønhed. Den er hugget i hvid italiensk marmor og står på en fod af grå, norsk marmor. Fonten er firkantet, og med relieffer på hver side. De forestiller 1) Kristus vel-signer de små børn. 2) Maria med barnet. 3) Kristi dåb. 4) Tre svævende engle.

Den er en gave til slotskirken: giveren var grevinde Schimmelmänn, der var søster til den danske

diplomat, grev Schubart, som i Rom blev grebet af Thorvaldsens storhed og talent og som foranledigede, at søsteren bestilte fonten til den fynske kirke. Her blev den opstillet og indviet på reformationsfestens tredje dag den 2. november 1817.

Det var en storslået og prægtig begivenhed, som havde samlet høj og lav til en festgudstjeneste. Til indvielsen havde digteren B. S. Ingemann efter opfordring skrevet en smuk og indholdsrig salme.

Det har været en højtidsstund i 1817, da den fynske bondestand, gejstlighed og adel var samlet i den historiske fynske slotskirke og Ingemanns poetiske salme fuldttonende kunne lyde i kirkerummet og bruse omkring Thorvaldsens beåndede, hvide marmor kunstværk.

Kirkefløjen er nordsiden af Brahetrolleborg Slot. I en af slottets stuer står et andet værk af Thorvaldsen: busten af statsmanden A. P. Bernstorff.

Det er et ungdomsarbejde, men mesterånden og mesterhånden er fuldt ud til stede i det færdige arbejde. Det fortælles, at Thorvaldsen skabte busten i hastige stunder, når den store statsmand kunne afse minutter af sin travle hverdag til at sidde model.

Busten udførtes i prægtigt marmor og A. P. Bernstorff skænkede den senere til statsminister Reventlows gemalinde på Pederstrup på Lolland. Her havde statsministeren sit kære hjem og her genså Thorvaldsen under et ophold i 1820 sit ungdomsarbejde, som han kunne »ikke genkende og anerkendende til«. Han ville godt vedkende sig sine værker.

Fra museumsinspektør Bjarne Jørnæs, Thorvaldsens Museum, foreligger der oplysning om, at busten skulle være udført i Rom 1797–98. På et eller andet tidspunkt kom busten fra Pederstrup til Christianssæde, hvorefter den bragtes til Brahetrolleborg. Lensgrevinde L. M. Reventlow oplyser, at hun omkring 1911 rejste til Christianssæde og hjemførte busten til det fynske gods.

Fyn har også et af Thorvaldsens seneste arbejder.

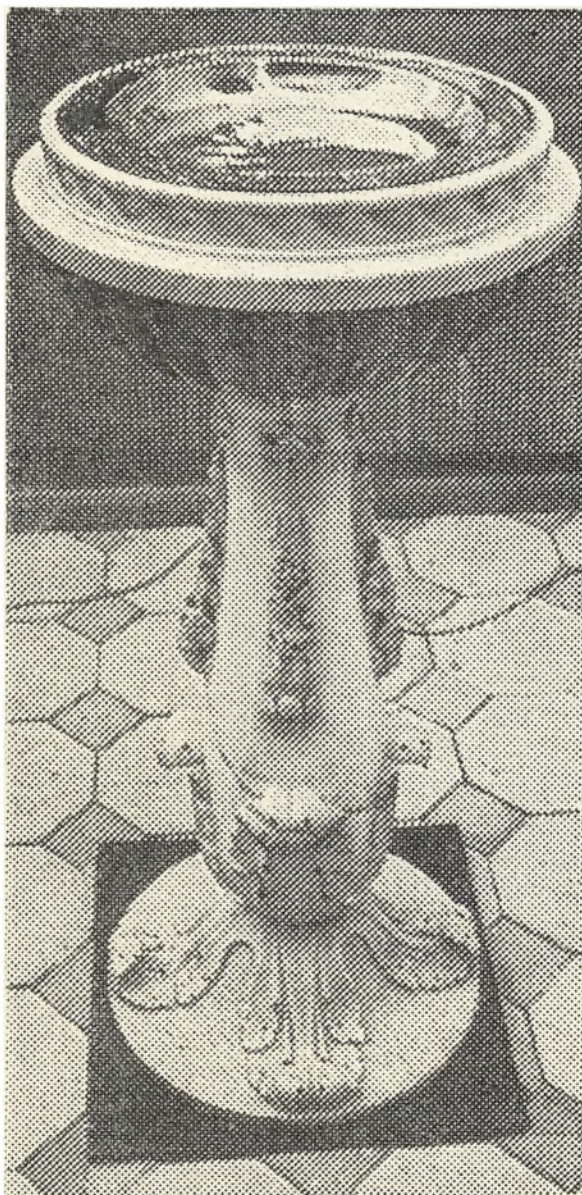
Det er bronzerelieffet over præsten Hans Madsen i Svanninge Kirke. Relieffet er formet af Thorvaldsen under hans otium på Nysø og støbt 1843, altså året før hans død. Udførelsen bekostedes af

grev Preben Bille Brahe, Hvedholm, der var kirkejer i Svanninge, Sandstensrammen er tegnet af arkitekt G. F. Hetsch.

Det må antages, at grevelægten på Hvedholm har haft en meget nær og venskabelig forbindelse med Thorvaldsen, og kunstneren har måske en eller flere gange besøgt Hvedholm, hvis skønne og kostbare kunstsamlinger var velkendte.

Det kan antydes, men ikke bevises, at Thorvaldsen og andre kunstnere har givet udkast til nogle af de mange statuer og pavilloner, der i forrige århundrede smykkede slottet og den store park.

Døbefonten i Horne Kirke.

På Fyns Stiftsmuseum værner man om et af Thorvaldsens værkstedsarbejder fra Rom. Det er midtstykket af Alexanderfrisen fra 1812. Der findes flere udgaver til denne fremragende frise, og Stiftsmuseets er ikke færdigarbejdet, hvorfor den er særlig interessant.

Museets eksemplar er en gave fra kammerherre Treschow til Brahesborg, der skænkede den til museet 1892. Arbejdet måler 116 × 210 cm og kan være købt ved en auktion på Thorvaldsens Museum 1849, da dubletter og ufuldførte arbejder bortsolgte. I anledning af 200 årsdagen vil museets eneste Thorvaldsenskulptur blive stillet frem til en hædersplads, oplyser museumsinspektør Claus Olsen.

Kammerherre W. E. Treschow til Brahesborg var omkring 1828 blevet ejer af Brahesborg, og han tilhørte datidens kreds af oplyste og betydningsfulde mænd, der af kongen rådspurgtes i store spørgsmål. Han boede mest i hovedstaden, hvor han havde et stilfuldt hjem med fine kunstværker og malerier. Her var også nogle fortrinlige atelierarbejder fra Thorvaldsens værksted eller atelier.

Det skal være vanskeligt for sagkyndige at sige, hvilke eksemplarer, der er hugget af Thorvaldsen og hvilke af hans elever. Thorvaldsen havde en overgang 30 mand beskæftiget på to værksteder. Væsentlige arbejder af kunstneren førtes fra Treschows privathjem i København til hans fynske gård, og her står de smukt og minder om den berømte kunstner og om fortidens og nutidens smag for fin kunst i private hjem.

Tilsammen er Thorvaldsens værker på Fyn en smuk og alsidig samling som klart viser hans storhed.

Den lykkeligste gni'er på jorden er ham, der puger venner sammen.

(Robert E. Sherwood)

☆

Sande venner besøger os i medgang kun, når de er indbudt, men kommer i modgang uden indbydelse.

(Theofrastos)

☆

Medgang skaber venner, og modgang prøver dem.

(Anonym)

☆

Eksemplet er ikke blot ét af midlerne til at øve indflydelse på ens medmennesker. Det er det eneste.

(Albert Schweitzer)

Viborg Domkirkes apsis.

Slægtsgårdsforeningens mærkat

som er trykt i fire farver, kan endnu købes for 7 kr. pr. bundt á 100 stk. – Henvendelse til

Foreningens kontor, Hybenvej 27, 5260 Hjallesø

Fotokopiering!

Manuskripter, originaldokumenter, attester, matrikelkort etc. fotokopieres.

Størrelse 21 × 30 cm: 1,50 kr. pr. kopi.

Størrelse 22 × 36 cm: 1,75 kr. pr. kopi.

Rabat ved større bestillinger!

Slægtsgårdsarkivet.

Birketinget 6A III. Tlf. (01) 58 76 02

2300 København S.

Dansk Slægtsgårdsforening

Randers amtskreds

arrangerer

BUSTUR

til årsmødet i Viborg

den 5. og 6. juni

såfremt tilslutning – mindst 20 deltagere – opnås.

Afgang fra Vivild lørdag den 5. juni kl. 11 og fra
Randers Rutebilstation kl. 11.45.

Tilmeldelse sker til rutebilejer H. Esbensen, Vi-
vild, senest d. 20. maj. – Tlf. Vivild (06) 48 60 33.

Amtsbestyrelsen.

NORGE - SVERIGE

Sommerens Ferierejser for landboere:

Norge-Sjussjøen 21.–28. juni kr. 698,- (udflugt til Majhaugen, Aulestad og sætergårde).

Sverige-Gotland 10.–17. juli kr. 898,- (vi kikker på Østersøens perle og fornemmer det historiske sus).

Sverige-Øland 18.–25. juli kr. 798,- (den lange ø skal ses på sommerdage, vi besøger Kalmar).

Norge-Valdres (høstrejse) 16.–23. september kr. 698,- (det er rejsen til den gyldne landbrugstrakt).

Det er ALT-BETALT-REJSER fra Næstved, Ringsted, Roskilde og København.

Alt er betalt (bus/båd med køje, alle måltider, udflugt, entreer – alt.

Vi lover en skøn sommertur i Norden.

Forlang program – hurtig tilmelding.

Venlig hilsen

P-REJSER

Farendløse, 4100 Ringsted. – Tlf. (03) 640 – 24.

Forbeholdt postvæsenet)

*A*NDELSBOGTRYKKERIET
i Odense

58 afdelinger

SPAREKASSEN FYN

Den store sparekasse
giver de største fordele

Den almindelige Brandforsikring
for Landbygninger, oprettet ved kongelig Anordning
af 1792

HOVEDKONTOR: STORMGADE 10 . KØBENHAVN K. (01) 12 11 00

De kan regne med
Hovedkontor: Axelborg, København V **Andelsbanken** Telf. (01) 14 09 82
over hele landet